Játékos tanulás a Beszédmesterrel

Megjelent és az internetről szabadon letölthető a Beszédmester nevű, Szegeden kifejlesztett szoftver, amely valós időben ismeri fel a számítógép előtt mikrofonba mondott hangokat, új utat nyitva a magyar nyelvű olvasásfejlesztés és a siketek beszédterápiája előtt.

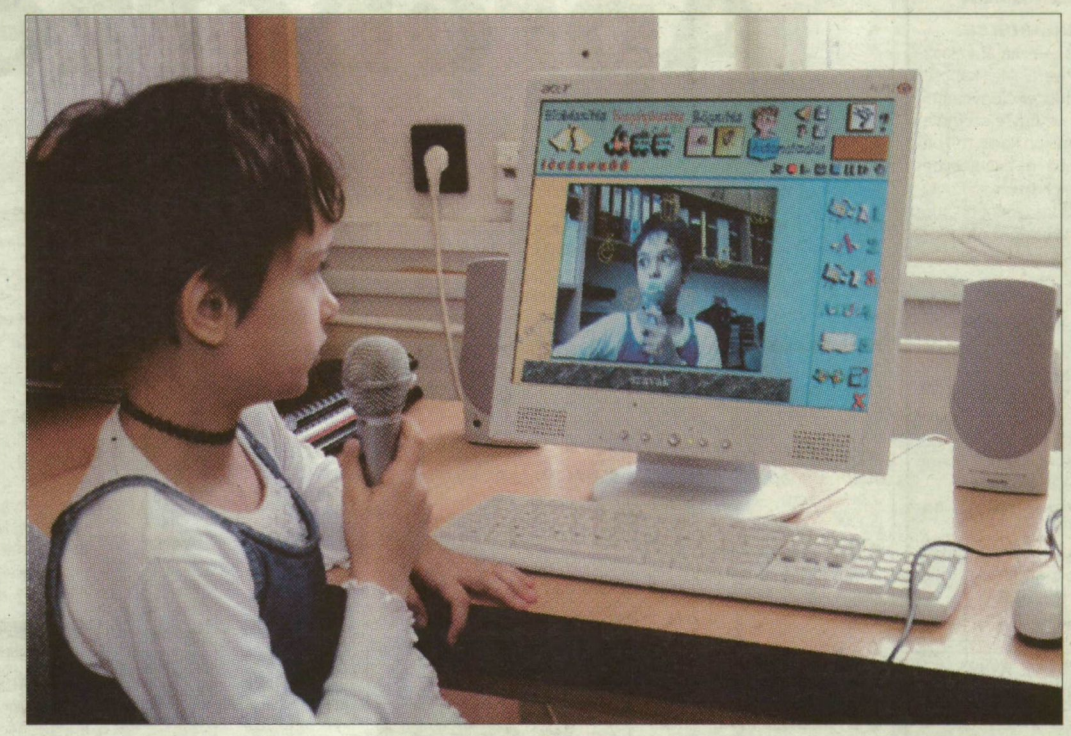

A program segítségével a gyermek ellenőrizni tudja saját szájmozgását FOTÓ: KARNOK CSABA

A világszínvonalú újdonságnak tekinthető program számítógépes gyerekjátéknak is kiváló, készítői úgy alakították ki, hogy a 4–8 éves korosztály számára felveheti a versenyt a divatos interaktív játékokkal, és nem kell más hozzá, mint egy Windows 98SE-nél későbbi operációs rendszer, pár száz forintért beszerezhető mikrofon és egyes beszédterápiás feladataihoz egyszerű webkamera. Grafikája barátságos, feladatai ötletesek: autó, amely csak a zöngés hangokra indul el, béka, amely a beszéd tempójára ugrál, s amelynek ugrálási útvonalát a gyermek helyes tempójú beszéddel követheti, vakond, amely a hangmagasság szerint ássa járatát, és még sok ötlet, amely játék közben tanítja meg a helyes beszédelemekre a gyermeket.

Ellenőrzött szájmozgás

A Beszédmester legmeglepőbb újdonsága a valós idejű hangfelismerés. A gyerek belemond egy magánhangzót a mikrofonba, és a képernyőn megjelenik a betű. A látott magánhangzó fényerőssége attól függ, mennyire közelített a gyerek hangja a kiejtett hang helyes tartományához. Ezt a valóidejűséget használták fel a készítők a beszéd- és olvasási feladatokban. Utóbbiak egyikében például képek láthatók, s ha a gyerek helyes magánhangzókkal mondta bele a képet leíró szót a mikrofonba, akkor megjelenik előtte az írott szó is. Később pedig egész mondatokban lehet így ellenőrizni a beszédet. Siket gyerekek beszédterápiája esetében mindehhez videokamera is csatolható, amelynek képén a gyerek ellenőrizni tudja saját szájmozgását. Miközben a gyerek tulajdonképpen játszik, a szoftver az olvasás és beszédfejlesztés pedagógiájával végigvezeti a tanulás lépcsőin.

A stílusos játék mögött többéves informatikai kutatás és pedagógiai fejlesztőmunka van. Az alapgondolat *Hégely Gábor* szurdopedagógustól származik, aki azelőtt éveken át foglalkozott a beszéd láthatóvá tételével; a siketek számára ugyanis az jelenti a beszédtanulás legnagyobb akadályát, hogy nincs hangélményük, és csak látásukra hagyatkozva tanulhatják meg a helyes hangejtést. A látható beszéd problémájával öt évvel ezelőtt *Kocsor András* kutató informatikus is elkezdett foglalkozni, majd a projekt két éve elnyerte az oktatási minisztérium IKTA-pályázatát. A program a valósidejűség, a számítógépes értékelés és a kamerakép segítségével olyan együttes visszacsatolást ad, ami egyszerűen és játékosan vezeti el a siket gyerekeket az érthető beszédhez.

Siketekkel tesztelték

A Beszédmester terápiás hatását az elmúlt évben a kaposvári siketek iskolájában tesztelték. Tizenkét gyereket választottak ki, és kezdésként beszédérthetőségi vizsgálatot végeztek velük. Kiderült, hogy a gyerekek kétéves integrált oktatás után kilenc magánhangzóból átlagosan kettőt-hármat tudtak kimondani érthetően. A Beszédmester féléves használata után az érthető magánhangzók száma nyolcra emelkedett.

A szoftver másik fejezete olvasásfejlesztésre szolgál. Ennek tartalmi részét *Bácsi János* és a szegedi tanárképző gyakorló iskolájának munkacsoportja készítette. Tantárgyi programtól függetlenül használható, készítői a szótagoló-elemző módszert vették alapul, de bármelyik olvasástanítási módszerhez könnyen alkalmazható.

Olvasási zavarok

A hangfelismerés alapjául egy gyakorisági szótár szolgált, amelyben Bácsi János csoportja a ma használt tizenhárom elsős olvasókönyv teljes szóanyagát feldolgozta. A 2000 leggyakrabban előforduló szóból azután szóbemondó lapokat készítettek, amelyeket az ország tizenöt iskolájában mondtak mikrofonba a gyerekek. Ebből az anyagból alakult ki egy 250 ezer hangból álló adatbázis (kilenc CD-nyi hang), benne az ország valamennyi tájszólásának fonémáival. A Beszédmester olvasásfejlesztési diszlexia- és diszgráfiaterápiára is alkalmas, hiszen feladataiba beépítették azokat a fonémapárokat és -hármasokat, amelyek hangzásban (például a p és a b hang) vagy képileg (mint az u és az n betű) összekeverhetők.

Az új szoftver, túlzás nélkül állítható, világszínvonalú. Jellemző, hogy néhány évvel ezelőtt az Európai Unió is támogatott egy hasonló tartalmú, több nyelvre elkészített projektet, annak szintje azonban a magánhangzók valós idejű felismerése tekintetében elmaradt a Beszédmesterétől. A készítők elmondták: a következőkben a szó- és mondattannal foglalkozó Beszédmestert is szeretnék elkészíteni.

PANEK SÁNDOR

A FEJLESZTŐK

A világszínvonalú újdonságot a Szegedi Tudományegyetem informatikai tanszékcsoportjának mesterséges intelligenciával foglalkozó kutatói fejlesztették ki, Kocsor András vezetésével. A szoftver olvasásfejlesztő részének metodikáját a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolai Kar gyakorló iskolájának Bácsi János által vezetett munkacsoportja alakította ki, a metodika beszédjavításra vonatkozó része pedig Hégely Gábor szurdopedagógus és a kaposvári siketek iskolájának közreműködésével készült. A program letöltési helye: www.inf.u-szeged.hu/beszedmester.

e-nform@tor
AZ IHM TÁMOGATÁSÁVAL.

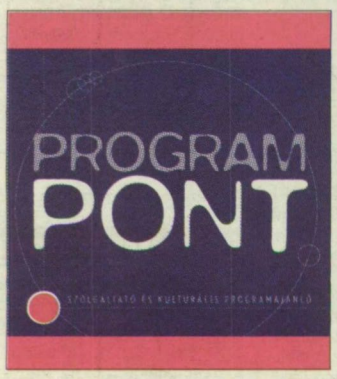

NAPI SZOLGÁLTATÓ, KULTURÁLIS PROGRAMAJÁNLÓ

SZÍNHÁZ
SZEGED
NEMZETI SZÍNHÁZ
Ma és holnap 19 óra: *A víg özvegy* – nagyoperett. Bérletszünet.

MOZI
SZEGED
BELVÁROSI MOZI NAGYTEREM
Ma, holnap és hétfőn 14 és 15.30 óra: *Scooby Doo 2 – Szörnyek póráz nélkül.* Színes, m. b. amerikai film;
17.45 és 20 óra: *Minden végzet nehéz.* Színes amerikai film.
BELVÁROSI MOZI FILMTÉKA
Ma, holnap és hétfőn 16.15 és 20.45 óra: *Montecarlo.* Színes magyar film;
18.30 óra: *FilmEurópa sorozat – Isten városa.* Színes francia–brazil film.
BELVÁROSI MOZI KAMARATEREM
Ma, holnap és hétfőn 16 óra: *Kiskirály.* Színes francia–orosz–német film;
18.15 és 20.30 óra: *Rap, revü, Rómeó.* Színes magyar film.
GRAND CAFÉ
Ma 17 óra: *Süti, nem süti.* Amerikai film;
19 óra: *A kárhozat útja.* Amerikai film;
21 óra: *Chicago.* Amerikai film.
PLAZA CINEMA CITY
Michael Vaillant – Mint a villám, ma, holnap és hétfőn: 17.45, 19.45, 21.45 óra.
Scooby Doo 2 – Szörnyek póráz nélkül, ma, holnap és hétfőn: 10.30, 12.15, 14, 15.45, 18 óra.
A macska – Le a kalappal!, ma, holnap és hétfőn: 10.30, 12.30 14.30, 16.30, 18.15 óra.
Gothika, ma, holnap és hétfőn: 16, 18, 20, 22 óra.
Elvarázsolt kastély, ma, holnap és hétfőn: 10.15, 12.15, 14.15, 16.15, 18.15 óra.
Rap, revü, Rómeó, ma, holnap és hétfőn: 20, 22 óra.
Horrorra akadva 3, ma, holnap és hétfőn: 10.30, 12.30, 14.30, 16.30, 18.30, 20.30, 22.30 óra.
Passió, ma, holnap és hétfőn: 10, 12.30, 15, 17.30, 20, 22.30 óra.
Rocksuli, ma, holnap és hétfőn: 11.15, 15.30 óra.
Minden végzet nehéz, ma, holnap és hétfőn: 13.30, 19.45, 22.15 óra.
Tucatjával olcsóbb, ma, holnap és hétfőn: 11, 13.15 óra.
Derült égből Polly, ma, holnap és hétfőn: 16, 20 óra.
Vas, ma, holnap és hétfőn: 14 óra.
Hideghegy, ma, holnap és hétfőn: 20.15 óra.
Pelenkás bajkeverő, ma, holnap és hétfőn: 18, 22 óra.
Az utolsó szamuráj, ma, holnap és hétfőn: 17.30, 20.30 óra.
A gyűrűk ura – A király visszatér, ma, holnap és hétfőn: 13.45 óra.
Pán Péter, ma, holnap és hétfőn: 11.30 óra.
Mackótestvér, ma, holnap és hétfőn: 14.45 óra.
VÁSÁRHELY
Ma 15.30 és 15.45; holnap 15.30 és 17.45; hétfőn 17.45 óra, valamint ma 15.30 és 15.45 óra: *Mackótestvér.* Színes, m. b. amerikai film;
ma, holnap és hétfőn 20 óra: *Rocksuli.* Színes, m. b. amerikai film.
MAKÓ
Ma és holnap 19 óra: *Titokzatos folyó.* Színes amerikai film.
FORRÁSKÚT
Hétfőn 18 óra: *Mátrix – Forradalmak.* Színes, m. b. amerikai film.
FÖLDEÁK
Ma 19 óra: *Bolondos dallamok – Újra bevetésen.* Színes, m. b. amerikai film.
RUZSA
Holnap 18 óra: *Kémkölykök 3-D-Game over.* Színes, m. b. amerikai film.
SÁNDORFALVA
Ma és holnap 18 óra: *Jószomszédi iszony.* Színes amerikai film.
SZEGVÁR
Holnap 19 óra: *Apósok akcióban.* Színes amerikai film.
ÜLLÉS
Holnap 18 óra: *Némó nyomában.* Színes, m. b. amerikai film.

KÖZÉLET
SZEGED
A Somogyi-könyvtár ezúton értesíti látogatóit, hogy ma rövidített nyitva tartással (10-től 14 óráig) várja az olvasókat.

Az Újszegedi Református Egyházközségben (Szent-Györgyi A. u. 6–8.) ma 16 órakor:
nagyszombati áhítat;
holnap 9 és 10.30 órakor: gyermek és felnőtt istentisztelet úrvacsorával;
hétfőn 9 órakor: gyermek és felnőtt istentisztelet úrvacsorával. Istentisztelet után gyülekezeti nap.

A Tisza L. krt. 16. szám alatt holnap 10 órakor:
úrvacsorai istentisztelet;
hétfőn 10 órakor: istentisztelet.

A ferences kolostorban (Mátyás tér 26.) hétfőn 19 órakor:
Isten jelenléte a világban – A nemzeti kisebbségek java cél, vagy csupáncsak eszköz? Gondolkodás a nemzeti kisebbségekről az evangélium fényében. Orbán Szabolcs ferences testvér ismerteti a Lateráni egyetemen frissen megvédett disszertációját.

KISTELEK
Az imaházban (Rákóczi u. 5.) hétfőn 11 órakor: istentisztelet úrvacsorával.

KONCERT
SZEGED
A Bartók Béla Művelődési Központban (Vörösmarty u. 3.) ma 10 órakor:
A Csongrád megyei amatőr könnyűzenei énekverseny elődöntője.

A Juhász Gyula Művelődési Központ rockklubbjában (Vörösmarty u. 5.) ma 20 órakor:
Free Vol- + vendégkoncert.

Az Old Timer Music Clubban (Brüsszeli krt.–Dugonics u. sarok) ma 21 órakor:
Indigó-koncert, utána buli hajnalig.

KIÁLLÍTÁS
SZEGED
A Szegedi Nemzeti Színház földszinti előterében (Deák F. u. 12.) megnyílt:
Pacsika Emília textilművész Fohászok című kiállítása. A tárlat megtekinthető: április 10-éig, minden nap 10-től 18 óráig.

A várban (Stefánia) megnyílt:
Játszani jó! Történelmi barangolás a játékok birodalmában című játéktörténeti kiállítás. A tárlat megtekinthető: július 18-áig.

ÓPUSZTASZER
Az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark rotundájának Honfoglalás Termében megnyílt:
Tornyai János festőművész műveiből válogatott kiállítás. A tárlat megtekinthető: 2005. február 28-áig.

MÓRAHALOM
Az Aranyszöm Művelődési Házban megnyílt:
Farkas Gyula festőművész kiállítása. A tárlat megtekinthető: április 18-áig.

GŐRY Pince & Terasz
A PROGRAMPONT TÁMOGATÓJA:
Gőry Pince & Terasz, 6723 Szeged, Liszt u. 9.
Asztalfoglalás: (62) 422-157

SZEMKÖZT

Újból a Fidesz kezdeményez

Minden héten szerdán este látható a szegedi Városi Televízió és a Délmagyarország közös tévéműsora, a Szemközt, amelyben a meghívott stúdióvendéget egy tévériporter és egy újságíró kérdezi aktuális témákról. Az e heti adásban Löffler Tibor politológust faggatta Márok Tamás és Oláh Zoltán a politikai pártok kommunikációjáról, a Fidesz nemzeti petíciójáról.

– Mindkét oldal támogatókat akar szerezni, ezért versenyez ígéreteivel kormány és ellenzék. *Medgyessy Péter* autópálya-fejlesztést, munkahelyteremtést, az egészségügyi ellátás javítását ígéri, *Orbán Viktor* otthonteremtést, munkát, biztonságot követelő petíciót indított útjára – véli *Löffler Tibor.* A Szegedi Tudományegyetem politológia tanszékének adjunktusa a Dóm téri politikai nagygyűlés után a Fidesz által indított aláírásgyűjtésről, a nemzeti petícióról, ennek politikai tartalmáról beszélt a műsorban. Az adjunktus arra kérdésre, hogy Orbán Viktor látogatásával „rehabilitálta-e" ezt a Fidesz vezérkara által „mellőzött" várost és az itteni pártszervezetet, azt válaszolta, hogy a régi vezetők már eltűntek, az új vezetést pedig nem kellett rehabilitálni.

Löffler szerint a nemzeti petícióval a nagyobbik ellenzéki párt megpróbálja átvenni a kommunikációs kezdeményező szerepet. Medgyessy Péter évértékelésében fölvetett közjogi javaslatai után most Orbán Viktor közvetlenebbül próbálja megszólítani az embereket. Azoknak szól az üzenet, akik változást szeretnének – véli a szakértő.

Arra a kérdésre a politológus sem tudott pontosan válaszolni, a volt miniszterelnök hogy érti azt: „szabadság akkor van, ha szabadon mosolyoghatunk másokra, biztonság pedig akkor, ha visszamosolyognak ránk". Löffler azt mondta, erről inkább Orbán Viktort kellene megkérdezni.

M. B. I.

Híresség végrendelete

William Shakespeare, James Cook kapitány, Napóleon és sok más híresség végrendeleteit olvasgathatja bárki az interneten a brit Nemzeti Archívum jóvoltából.

Shakespeare alig egy hónappal a halála előtt végrendelkezett, 1616 március 25-én. Vagyonát családtagjai között osztotta szét, de hagyott némi pénzt szülővárosa, Stratford-upon-Avon szegényeire is. Feleségét nem tette ki a hitvesi ágyból, végakaratában külön kitért arra, hogy a bútordarabot az asszony kapja.

Ám Shakespeare végrendelete csupán egy abból a millióból, melyet az angol országos levéltár az interneten keresztül közkinccsé tett (www.documentsonline.pro.gov.uk). A végrendeletek keletkezési ideje kis híján ötszáz évet ölel fel: az első 1384-ből, az utolsó 1858-ból származik. A végrendelkezők között egyszerű polgárok, nevesebb személyiségek és világhírességek is találhatók – utóbbiak külön szekcióba gyűjtött végakaratait azonban csak 3 font ellenében tölthetik le az érdeklődők.

Némelyik dokumentumhoz kis ráadás is jár: Napóleon testamentumát például – amelyből megtudhatjuk, hogy a korzikai egész vagyonát „a francia népre" hagyta – személyes naplójegyzeteinek egy rövid részletével egészítették ki. Sir Francis Drake pedig meghagyta 1596-ban kelt végakarata végrehajtóinak: két kedvenc hajóját ott süllyesszék el, ahol az ő koporsóját is elnyelendik majd a habok.